

## Landbruget 1876.

---

Den gode Medbor, Agerbruget har kunnet glæde sig til i de nærmest forløbne Aar, synes at vende sig, og fra flere Sider hæver der sig Skyer, der muligvis atter sprede sig, men muligvis ogsaa kunne samle sig til et Uvejr. Agerbruget er blevet stærkt belastet i de sidste 20 Aar, Jordens Pris er stegen med 50 pCt. eller derover, Skatter og Folkelønninger ere stegne, et kostbart Materiel er sat ind i mange Ejendomme osv. De stigende Byrder føltes ikke hidtil som noget alvorligt Tryk; thi Udbyttet steg, Priserne paa Produkterne steg, Penge vare rigelige, og hvor Aarsudbyttet ikke kunde dække Aarsudgifterne, var der ingen Bæmselighed ved gjennem nye Prioriteter i Ejendommene at skaffe Penge, — et Middel, som er brugt i stort Maal, saa det turde være, at Ejendommene — ikke blot i og for sig, men ogsaa i Forhold til deres Handelsværd for og nu — i Øjeblikket ere stærkere belastede end for et Par Decennier tilbage. Forandre Lidene sig nu, eller indtræder blot en Stilstand, ville derimod de forøgede Byrder føles stærkt. Agerbrugets Bæreevne betinges væsentlig af 1, Brugerens Dugtighed, 2, Jordens Produktionsevne og 3, Konkurrenterne. I alle 3 Retninger har der været Stigning; den første vil ogsaa fremtidig forøges; det vil være en Nødvendighed; Konkurrencen vil tvinge dertil og spænde de daarlige Kræfter ud af Virksomheden; den anden, Jordens Produktionsevne, vil vel ogsaa i det Hele taget vedblivende stige, men da den i saa

betydeligt Maal betinges af Vejrforholdene, og disse, som Erfaringen ofte har viist, kunne være uheldige gennem flere Aar i Træk, kan den Bedrift, der ikke har taget slige Uheld med i Beregningen, ikke siges at være sikkert funderet. Den 3die Faktor, Konjunkturerne, er underkastet endnu større og varigere Omstiftelser. Og det er netop fra de to sidstnævnte Sider, at der rejser sig truende Skyer: Det forløbne Aar har bragt en lille Høst, og vel ere Priserne paa Korn endnu høje, men den store Standsning paa det industrielle og kommercielle Omraade og de synkende Priser paa de industrielle Frembringelser have allerede fremkaldt megen Arbejdsløshed og dalende Arbejdspriser i mange Lande, og dette vil nødvendigvis fremkalde en mindre Konsum, som atter vil have lavere Priser paa Korn, Kjød og Smør til Følge; endnu holde Kornpriserne Stand, men Kjødpriserne, der ere et langt finere Barometer for Velvære eller Mangel paa Velvære i den store Arbejdsbefolkning, have været betydelig trykkede i det sidste Aar og ere blevne det end mere ved, at Amerika begynder at tage Del i Englands Kjødforsyning; noget lignende spaaes for Smørets Bedkommende, og allerede stadfæstes, hvad der oftere med god Grund er fremhævet, at kun Fremskaffelsen af allerbedste Varer kan gjøre Regning paa nogenlunde holdbare Priser. Dette gjælder ikke blot Smør og Ost, men ogsaa Kjød og Korn, særlig Byg, og vi vides derfor tilbage til den første Faktor, Brugernes Dygtighed, som den, der nødvendigvis maa udfolde sig med al mulig Kraft og Energi, men samtidig med omsigtsfuld Besindighed, naar vi uanfægtede skulle gaa Fremtiden imøde.

Idet vi vende os til at gjøre Rede for Kørslerne paa Landbrugets Omraade i det forløbne Aar, skulle vi først — iøvrigt henvisende til Agerdyrkningsberetningen i forrige Bind — kortelig gjenkalde i Erindringen Aargangens Karakter. Der var i Grunden kun et Par korte lyse Perioder, nemlig det frugtbare Vejr i første Halvdel af Juni og det gunstige Høstvejr i August. Vinterfæden blev i Efteraaret (1875) lagt

under ugunstige Forhold og var svag inden Vinteren; den kom sig kun lidt i Vinterens Løb, og da det gunstige Vejr ved Foraarets Komme snart afløstes af Kulde, Blæst og Tørke, særlig i Maj Maaned, led den meget. Vaarsæden stod forholdsvis bedre ved Udgangen af Maj, men var dog kjendelig trykket saavel af det ugunstige Vejr som af Ufrud. Da kom Juni Maaned med Varme og Regn, og al Sæden tog et forbausende Opving; men inden Maaneden gik til Ende, begyndte den vedholdende Tørke — ofte ledsaget af Storm og hist og her af ødelæggende Hagelbyger —, der nu vedblev gennem hele Sommeren til Slutningen af August, og som ned slog ethvert Haab om en god Høst, bortsved Græsset af Markerne og satte Rodfrugterne i Stampe, samtidig med at en Skare af Fjender (Varver, Meldug o. lign.) hjem søgte disse. Med Undtagelse af det østlige Sjælland, særlig Dele af Kjøbenhavns Amt og Stevns, der naaede en Middelhøst eller endog lidt derover, bragte Aaret Landets øvrige Egne en tarvelig, i store Dele af Sjælland, særlig det midterste, endog en meget tarvelig Høst, hvilket vil berede mange Landmænd økonomiske Banffeligheder i indværende Aar.

Heldigvis bragte imidlertid det forløbne Aar en god Indtægt for solgte Produkter, dels fordi Afgrøden af 1875, der efterhaanden forhandlede i Løbet af Vinteren og Sommeren 1876, var nogenlunde rigelig, og dels fordi Priserne en Del af Aaret vare gode, i hvert Fald højere end i 1875. Søge vi i Lighed med de foregaaende Aar at danne os en Mening om Landets Indtægt af solgte Landbrugsprodukter i Landbrugsaaaret fra 1ste Oktober 1875 til 30te September 1876 og dertil benytte den andetsteds i dette Hefte meddelte Tabel over Overskudsudforslen i det nævnte Tidrum, da faa vi, at Aaret 1875—76 bragte den paa omstaaende Tabel opførte Indtægt for de enkelte Artikler, og til en Sammenligning er tilføjet Gjennemsnittet af Finantsaarene 1865—74. Da der imidlertid, som tidligere omtalt, for 5—6 Aar siden skete et stærkt Opving i vor Udførselsindtægt, som i Aarene Trejindstyverne kun beløb sig til omt.

## Bærbien af vor Sverftubsbørjel.

Sænderingsaaret 1875—76.

Gjennemsnit af Ginnantsaarene  
1866—74.

	Rr.	Rr.	Rr.	Rr.
Sønde . . . . .	4,007,000		7,821,000	
Frug . . . . .	1,448,000	Rr.	4,320,000	Rr.
Byg . . . . .	13,240,000		15,903,000	
Græs . . . . .	2,266,000		5,691,000	
Bærter, Giffel og Bønner . . . . .	796,000		372,000	
Formalet Korn . . . . .	15,900,000		5,732,000	
	37,696,000		39,839,000	

4

Søfte . . . . .	2,258,000		4,342,000	
Kornbæg og Kalbe . . . . .	19,217,000		9,951,000	
Faar . . . . .	1,501,000		293,000	
Spin . . . . .	14,298,000		4,777,000	
Skæft . . . . .	3,303,000		4,295,000	
Skieb . . . . .	701,000		476,000	
Smør . . . . .	28,707,000		10,357,000	
Ulb . . . . .	2,974,000		2,608,000	
	72,959,000		37,099,000	
Dyr, Fæderarer og Ulb . . . . .	110,655,000		76,938,000	
Salt Korn, Dyr, Fæderarer og Ulb . . . . .	110,655,000		76,938,000	

60 Millioner, vil det paa en Maade være korrektere at sammenholde Aaret med de sidste 4 Aar, da Indtægten har været høj, men selv da se vi, at Aaret 1875—76 hæver sin Plads, og at intet tidligere Aar har bragt Landet saa stor Indtægt for solgte Landbrugsprodukter som dette. Overstudsudforslen indbragte nemlig

1871—72 . . . . .	103,856,000 Kr.
1872—73 . . . . .	95,861,000 —
1873—74 . . . . .	108,750,000 —
1874—75 . . . . .	103,753,000 —
1875—76 . . . . .	110,655,000 —

Den ovenstaaende Opgjørelse stadfæster ogsaa for det forløbne Aar, hvad vi tidligere have fremhævet, at Landet nu i Modfætning til tidligere drager en langt større, endog dobbelt saa stor Indtægt af Salget af Husdyr og disses Produkter som af sit Kornsalg, men i enkelte Retninger findes der dog en Afvigelse fra de forrige Aar, idet nemlig Kornsalget, der i de forrige 4 Aar havde været i stadigt Fald, atter er steget, og Salget af formalet Korn atter har taget et stærkt Op-sving. Dette vil fremgaa af nedenstaaende Tabel, hvor vi have sammenstillet de sidste 5 Aars Indtægt af de vigtigste Udførselsartikler.

	Uformalet Korn.	Formalet Korn.	Hornbæg.	Smør.	Svin.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1871—72	48,8 Mil.	7,0 Mil.	12,8 Mil.	14,8 Mil.	7,2 Mil.
1872—73	31,0 —	8,1 —	14,3 —	19,7 —	9,9 —
1873—74	19,5 —	11,4 —	14,7 —	29,9 —	15,6 —
1874—75	15,2 —	10,4 —	20,5 —	26,4 —	18,5 —
1875—76	21,7 —	15,9 —	19,2 —	28,7 —	14,3 —

Sammenfattes Indtægten af alt Korn for sig og af alle Husdyrene og disses Produkter for sig, saa vi for de sidste 5 Aar

	Korn.		Husdyr.	
	Mil.	Rr.	Mil.	Rr.
1871—72 . . . . .	55,8	—	48,5	—
1872—73 . . . . .	39,2	—	56,7	—
1873—74 . . . . .	30,9	—	77,8	—
1874—75 . . . . .	25,6	—	78,1	—
1875—76 . . . . .	37,7	—	73,0	—

Indtægten af Husdyr og disses Produkter har altfaa ifjor været noget mindre end i de to foregaaende Aar, men vi maa vel snarere undre os over, at den ikke er sunken mere derunder, end Tilfældet viser, thi flere alvorlige Uheld ramte denne Indtægtsskilde; dels og navnlig var Sommergræsning mange Steder yderst slet, saa at man for flere Egnes Bedkommende maatte søge tilbage til det tørre Aar 1826 for at finde et ligesaa slet Græsaar, dels var der en stor Del af Aaret stærk Brist paa Grise, saa Svineholdet maatte begrænses (og der udførtes derfor ogsaa langt færre Svin og meget mindre Flæst end i de foregaaende Aar), og dels vare Priserne paa Kvæget en Del (i Gjennemsnit vel omtrent 25 Rr. pr. Stk.) lavere end i de nærmest foregaaende Aar. Naar derfor under saadanne Forhold Indtægten af Husdyrene ifjor ikke sank dybere, da skyldes det utvivlsomt den energiske Bestræbelse for at løfte denne Side af Landbruget, der mere og mere gjør sig gjældende hos Landmændene dels ved en kraftigere Fodring, et bedre Hold, dels ved en forøget og forbedret Mejeriproduktion.

Hvad det første Punkt angaaer, have vi paa en Maade en Maalestof i det stigende Forbrug af Kraftfoder. Vel er Hovedmassen af det Kraftfoder, der bruges, dels Affaldskorn fra Laden, dels og navnlig gruttet Korn, især Bygskraa, og herom er det umuligt at give Oplysning; men om Anvendelsen af Fodersurrogater give de statistiske Tabeller nogle Antydninger af Interesse. I intet tidligere Aar har Indførslen af Diekager været saa stor som i det nu forløbne, og tillige er der indført en stor Mængde Palme- og Roskusnødkærner.

Overstudsindførslen af disse 2 Varer var nemlig:

	Olielager.	Kokus- og Palmefjærner.
1871—72 . . . .	6,331,327 Pbd. . . . .	1,224,000 Pbd.
1872—73 . . . .	5,456,238 — . . . .	1,900,000 —
1873—74 . . . .	13,890,415 — . . . .	4,500,000 —
1874—75 . . . .	16,392,421 — . . . .	5,738,000 —
1875—76 . . . .	28,107,087 — . . . .	5,933,000 —

Men ogsaa af andre Foderstoffer har Indførslen været meget stor; der haves kun Oplysning om Indførslen af Klid i April og Juli Kvartaler, men, skjøndt Hjemmeproduktionen var større end i noget tidligere Aar, beløb Overstudsindførslen sig til

i April Kvartal . . . . 6,826,000 Pbd.

i Juli — . . . . 13,166,000 —

Egaledees er der i Aar blevet indført en betydelig Mængde Majs og Majs mel, og om end en Del deraf er anvendt til Brændevinsbrænding og Ølbrøgning, er dog ogsaa en stor Del bleven opfodret. Overstudsindførslen beløb sig ifjor til

70,074 Tdr. Majs

461,273 Pbd. Majs mel.

En bedre og hensigtsmæssigere Fodring er den første Betingelse for at løfte Husdyrholdet, men efterhaanden som denne fyldestgøres, voxer en alvorlig Trang, og ikke blot en løs og tilfældig Lyst, til at forbedre Besætningen. I saa Henseende staa vi endnu langt tilbage, og en tvivlraadig Famlen karakteriserer i Reglen selv de Bestræbelser, der ere baarne af en alvorlig og ærlig Villie. Dette er intet Under, thi det er ubestridelig det vanskeligste og tildels hemmelighedsfuldeste af alle Landbrugets Omraader, og Kjendstabet dertil lader sig ligesaa lidt indforfrive fra Udlandet som udbrage af den Enkeltes Erfaringer, hvor nyttige end begge Dele i og for sig kunne være. Saalænge der kun er Tale om Fodring og Fødsning, kan en alvorlig Bestræbelse, nøje Granskning, omhyggelig Indøvelse, baade praktisk og theoretisk, i Andres Erfaringer række vidt, men saa snart der bliver Tale om Tillæg og Opdræt, forslaaer alt dette ikke, — da kræves der et fremragende

naturligt Anlæg, en vis Genialitet, om vi saa maa sige. Denne skal imidlertid dels vækkes til Virksomhed, dels kan den vejledes ved at blive kjendt med de almengyldige af Videnskaben afklarede Erfaringer paa dette Omraade, og det forløbne Aar kan glæde sig ved kraftige Bestræbelser i denne Retning; af disse skulle vi særlig fremhæve den Række af Foredrag om vor nationale Kvægbestand og dens fremtidige Udvikling, som Professor Prosch har holdt ved Landbosforeningsmøder eller større Sammenkomster af Landmænd, ligesom ogsaa, at Landhusholdningssekskabets Konsulent i Husdyrbrug, Dyrlæge Jessen, nu har begyndt sin Virksomhed, — og de talrige Anmodninger om Foredrag og Vejledning, som fra forskjellige Egne af Landet rettes saavel til hin som til denne, vidne om det stærke Køre, der er kommet frem paa dette Omraade. Det er naturligt, at det navnlig er i Jylland, dette Køre kjendes, overalt hvor man kommer blandt Landmændene, thi dels har Sandsen og Interessesen for Tillæg og Opdræt gammel Rod i Jylland, dels er den nationale Race her særlig udsat for Faren af forkluddrende Krydsningsforsøg. Med de vaagnende Bestræbelser for en planmæssig Husdyravl føles snart Savnet af Stamhøger; det første større Skridt til at afhjælpe dette Savn er i det forløbne Aar udgaaet fra Foreningen af jydsk Landbosforeninger, der har ladet en saadan udarbejde og overdraget sin Sekretær at føre den under Selskabets Kontrol. Foruden de provindsielle Dyrskuer er der blevet afholdt 2 Fedeskuer, nemlig i Kjøbenhavn for Verne den 9de—11te Maj og i Aalborg for Jylland den 22de og 23de Maj. Skuerne vare vel ikke talrigere besøgte end de nærmest foregaaende, men de udstillede Fededyr vare gennemgaaende bedre, ihvorvel de begge viste, dels at Bundfedning i Ordet's engelske Betydning kun er lidet kjendt eller fulgt her i Landet, dels at der, efter de opgivne Fodringsmaader at dømme, mange Steder fodres og fedes meget uøkonomist og uhensigtsmæssig. Ved Fedeskuet i Kjøbenhavn mødte 103 Dyr (mod 98 ved Skuet 1874 og 61



ved Skuet 1873) og der uddeltes 25 Præmier til et Beløb af 1980 Kr. foruden 256 Kr. i Præmier til Røgterne. Til Fedeskuet i Aalborg var der anmeldt 121 (mod 233 til Fedeskuet 1874 i Aarhus); af disse vare 64 af ren jydsk Race, 19 af ren Korthornsrace og 38 af unævnt eller blandet Race; der uddeltes 46 Præmier til et samlet Beløb af over 5000 Kr.

Medens alle de Faktorer, der betinge en rationel og fordelagtig Fedning: saasom tidlig modent og heldig udviklet Kvæg, en omfattende Dyrkning af Rodfrugter, en rigtig Foderblanding osv., endnu kun ere lidet udviklede, staa vi jo i Forhold til andre Lande vel fremrykkede paa Mejeriomraadet, og heldigvis slaer man sig ikke til Ro med det vundne Standpunkt, men arbejder med en prisværdig Energi paa at føre Sagen videre. Foruden de almindelige og nu i en Række Aar benyttede Midler i saa Henseende, har der i 1876 gjort sig nye og kraftige Bestræbelser gjældende i flere Retninger. Aaret 1876 vil saaledes ventelig komme til at betegne et Vendepunkt i Danmarks Ostproduktion. Ved Aarets Begyndelse dannede sig et Selskab for at lette Udførslen af dansk Ost; ved Ostestillingen i Aarhus den 9de Februar udstilledes for første Gang Ost af Mælk efter 12 Timers Skumning; allerede den 9de Marts udstedtes Indbydelse til en Udstilling af Exportost i Kjøbenhavn, som da afholdtes den 12te Juli, og inden Aarets Udgang, den 15de December, afholdtes en ny Udstilling af samme Art sammesteds, der vidnede om, at Tilvirkningen af Exportost havde gjort store Fremskridt i de mellemliggende 6 Maanedes, hvilket maa styrke Haabet om, at de mange og store Vanskeligheder, Ostetilvirkningen, som den mest forsømte Del af Mejeridriften, har at kæmpe med, i en ikke fjern Tid ville kunne hæves eller læmpes, saa at den urimelige Bestyttelsestold, i Læ af hvilken en bedre Ostetilvirkning nu skal voxe frem, ikke længere vil være nødvendig, men at Osten, ogsaa uden denne, kan blive en kraftig Støtte for Mejeridriften og særlig for Produktionen af fineste Slags Smør. Det er Grosferer G. Busck, hvis Interesse for Mejeridriften tillige i det forløbne Aar har givet sig Vid-

nesbyrd i et Legat, han i dette Djiemed har oprettet under Landhusholdningssekskabet, og Etatsraad Tesdorpf, som Sværfsættelsen af disse Osteudstillinger væsentlig skyldes.

De Forsøg over Opbevaringen af Is og Sne, som Docent Fjord paabegyndte for et Par Aar siden, har han med stort Offer af Tid og Kræfter fortsat i det forløbne Aar, og overordentlig nyttige Resultater ere fremkomne. Men ved Siden af disse Forsøg over Isbevaring har han anstillet en Række Forsøg over Isforbruget i Kummer og Spande af ulige Slags og over Mælkens Aftøling, ligesom han ikke har undladt at forfølge flere vigtige Sidespørgsmaal, som hans Hovedforsøg have draget frem. Disse Forsøg ere udførte paa Landbohøjskolen, Durupgaard og Gjedsergaard og for en væsentlig Del foretagne af Mejeriassistent Dall, medens Analyserne af Mælken ere foretagne i Steins kemiske Laboratorium af Kand. Storch.

Af Selskaber og Institutioner til Agerbrugets Fremme skal nævnes, at der paa Redaktør Møller-Holst's Forslag har dannet sig et Selskab for indenlandsk Frøavl, der paa forskellige Maader vil søge at støtte Avlen af godt, rent og ægte Frø herhjemme. Foreningen foranstaltede en Udstilling af Rodfrugter den 12te—14de Oktbr. paa Landbohøjskolen, for at faa Rede paa de rette Navne og dertil svarende Former, eftersom der hidtil har været et fuldstændigt Virvar paa dette Omraade, ofte til stor Skade for Landmændene; en Dommerkomite gennemgik i dette Djiemed omhyggelig de fremsendte Prøver, og inden Aarets Slutning forelaa en oplysende med Tegninger forsynet Klassifikation af de udstillede Rodfrugter. — Af den storflaaede Gave, som Brygger Jacobsen i det forløbne Aar under Navn af „Carlsbergers fondet“ har skænket til Naturvidenskabens Fremme, og som er stillet under Videnskabernes Selskabs Bestyrelse, bliver ifølge Gavebrevet en betydelig Sum anvendt til et kemisk og plantefysiologisk Laboratorium paa Carlsberg, bl. a. for at foretage omfattende videnskabelige Undersøgelser af Byg. At disse Under-

føgelser mere eller mindre direkte ville komme Agerbruget til Nytte, er indlysende, og forhaabentlig bidrage væsentlig til, at det danske Byg kan faa en saadan Plads paa det engelske Marked, at denne Landets vigtigste Kornavl, for hvilken vor Jord og vort Klima synes at egne sig godt, kan faa et nyt Opving. — Ogsaa ad anden Vej rækker Videnskaben denne Sag en hjælpende Haand, idet Adjunkt Grønland foretager en Række Bygundersøgelser for at faa Rede paa de Forhold, der bevirke melet eller glasset Byg.

Al Foranstaltninger, iværksatte af ældre bestaaende Selskaber, skal nævnes, at det kgl. Landhusholdningsselskab, som nævnt, har ansat Dyrlæge Jessen som Konsulent i Husdyrbrug, og at det opfordrede Professor Segelcke til i den forløbne Sommer at besøge de bedste Mejeriegne i Nordamerika, og Inspektør Feilberg til at berejse den sydlige Del af Island for at kunne, naar han i indeværende Sommer tillige har berejst den nordlige Del, udtale sig om, hvilke Foranstaltninger der muligvis kunne tilraades for at hæve det forføjte islandske Jordbrug. — Det danske Hedeselskab har i den forløbne Sommer kjøbt en Ejendom, Høselvig, støttet af et Gavebrev paa 20,000 Kr. fra Generalkonsul Pontoppidan, for der at paabegynde en Engvandingsskole i Foraaret 1877. Paa Faurbo-gaard har Hølbæk Amts Landboforening i Foraaret oprettet en Forsøgsanstalt og Landbrugsskole, og i Vejle er i Efteraaret aabnet en ny Landboskole.

Den betydelige Hagelstade, som flere Uvejr i den forløbne Sommer have bragt, og af hvilke alene det, der ramte Dele af Holland-Falster den 27de Juli, voldte et Tab, som blev vurderet til 400,000 Kr., har bragt Spørgsmaalet om Hagelstadeforeninger frem med ny Styrke og fremsat Ønsket om, at de bestaaende 4 Foreninger sammensmeltes til 1, der omfatter hele Landet, eller i alt Fald til 2, en for Sjælland og en for Vjerne, eftersom der ikke i de smaa Foreninger haves Sikkerhed nok for at erstatte store Skader, uden at Deltagerne blive urimelig haardt medtagne. Foreningen for hele Sjællands Stift talte i Sommer kun lidt over 250

Medlemmer; den omfatter nu tillige Volland og Falster, men maatte helst sammensmeltes med den for Præstø og flere Amter og den sneyste, hvorimod den jydsk, der stiftedes 1867, synes at have vundet saa godt Fodfæste, at den har tilstrækkelig Bæreevne i sig selv. Denne talte i Aaret (regnet fra 1ste April)

1868	289	Medlemmer med en Forsikringssum af 0,9 Mil. Kr.
1869	354	— — — 1,1 —
1870	378	— — — 1,2 —
1871	389	— — — 1,3 —
1872	544	— — — 1,8 —
1873	828	— — — 2,6 —
1874	1134	— — — 3,4 —
1875	1528	— — — 4,4 —
1876	2290	— — — 6,1 —

Overskudsindsførslen af kunstig Gjødning har været lidt større end i 1875, men dog ikke saa stor som i de foregaaende Aar. Tages intet Hensyn til den Skilning, som findes i de statistiske Tabelværker mellem kunstig og naturlig Gjødning, eftersom den aldeles overvejende Del af denne sidste er forskjellige Guanoforter, Fosfater, Koproliiter o. lign., der bruges som Raamateriale for Gjødningsfabrikationen, da har vor Overskudsindsførsel været

1870—71 . . . .	22,7	Millioner P.
1871—72 . . . .	33,8	— —
1872—73 . . . .	37,8	— —
1873—74 . . . .	39,6	— —
1874—75 . . . .	28,7	— —
1875—76 . . . .	36,1	— —

De Kontrolmidler, der staa til Landmændenes Raadighed ved Indkjøb af Foder, Frø og kunstig Gjødning, benyttes stedse i større Omfang og bidrage paa en heldig Maade til at rense vort Marked for de omfattende Forfalskninger, hvorfor Landmændene i de fleste andre Lande ere udsatte. Steins kemiske Laboratorium har i det forløbne Aar foretaget en ualmindelig stor Mængde Foderanalyser, men vi ere ikke i

Stand til at belyse Fremgangen i saa Henseende med statistiske Data. Fra Markfrøkontrollen foreligge derimod Oplysninger, som vise, at medens den i sit første Aar 1873 foretog 175 Frøprøver, udførtes der 260 Prøver i Aaret 1874, 337 i 1875 og 415 Prøver i 1876. — Kontoret for Fællesindkjøb af undersøgt Markfrø har ogsaa en stadig og stærkt forøget Søgning; 1873 fordelte det Frø til 1,984 Deltagere, 1874 til 4,166, 1875 til 4,684 og 1876 til 6,243 Deltagere. — Gjødningsforeningernes Tilgang synes at være forholdsvis mindre stærk, men Tilbagegang mærkes, med en enkelt Undtagelse, endnu ikke; den ældste af disse Foreninger, nemlig den jydste, havde

1870	582 Medl. med	55,670 Ebr. Pd. og brugte	2,208,200 Pd. Gj.
1871	1,130 — —	80,082 — —	3,984,900 —
1872	1,643 — —	104,008 — —	5,760,000 —
1873	1,822 — —	110,904 — —	5,614,165 —
1874	1,974 — —	118,343 — —	5,907,400 —
1875	2,155 — —	125,380 — —	6,784,375 —
1876	2,322 — —	131,785 — —	6,873,675 —

Paa Redskabsomraadet har Aaret været meget stille; den lille Høst og den rigeligere Arbejdskraft have bevirket, at der i Sommer er solgt færre Mejemaskiner og færre Damp-tærskemaskiner end i de nærmest foregaaende Aar. Aaret har ogsaa kun bragt saa nye Maskiner og ingen, der har tiltrukket sig synderlig Opmærksomhed, maaste med Undtagelse af den Efterligning af Warder Mitchells Champion, som fra Fredesviksværk Maskinværksted er bragt paa Markedet i 1876. I Efteraaret afholdt Præsto Amts Landboforening en temmelig omfattende Plowprøve, ved hvilken en Del af Landets mest ansete Plow konkurrerede, og hvorom en udførlig Beretning findes i dette Hefte.

Af nye Jernbaner er i Aarets Løb aabnet den jydspenste Bane samt Randers—Grenaabanen, og der arbejdes paa Aarhus—Nyom og Silkeborg—Herningbanen, ligesom Projekterne til mange andre ere mere eller mindre fremskredne, særlig for de affides liggende jydste Egne, og Mange, der hidtil have holdt

stærkt tilbage fra en nogenlunde rask Udvikling af vort Jernbanenet, ere blevne omstemte ved at se den uventet store Trafik, der finder Sted paa den 1875 aabnede syd- og vestjydske Bane, og det Opsving, der allerede kan kjendes i de derværende Egnes Agerbrug.

Arbejdskraften har været rigelig tilstede hele Aaret, undtagen af Malkepiger, der overalt ere vanstelige at erholde. Da Vinteren nærmede sig, begyndte en Del Folk at gaa ledig, selv saadanne, der gjerne vilde have Arbejde, og Lønnen faldt ved November Skiftetid de fleste Steder i Landet 10—30 Kroner. Det nytter vel næppe at sige det, men man maa dog udtale Ønsket om, at det rigeligere Tilbud af Arbejdskraft ikke maa benyttes til at trykke Prisen ned, thi Lønnen var i Regelen ikke for høj, og det er ikke paa det Omraade, at de Besparelser fortrinnsvis skulle søges, som Hensynet til den noget truende Fremtid gjør ønskelig; — det er ikke blot mange Arbejdere, men ogsaa mange Arbejdsgivere, der ere komne i Bane med at leve over Evne, noget man jævnlig hører samtidig med Beklagelse over, hvor vansteligt det er atter at indstrænke sig.